

# Rizici pranja novca i utaje poreza putem digitalne imovine:

## Izazovi za fiskalnu transparentnost i bezbjednost države

**Autor: Ćazim Lisičić**

**Februar 2026. godine**



Britanska ambasada  
Podgorica



**UK International  
Development**

Partnership | Progress | Prosperity

*Ova analiza je izrađena u okviru stipendije koju finansira Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, kao dio programa međunarodnog razvoja, a sprovodi BIRN Crna Gora. Međutim, mišljenja i stavovi izneseni u ovoj analizi odražavaju perspektivu autora i ne predstavljaju nužno zvanične stavove britanske Vlade ili Britanske ambasade Podgorica.*



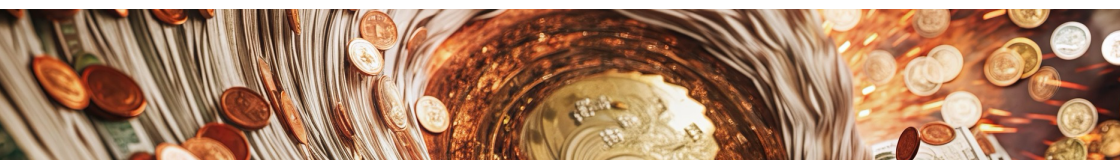
**Rizici pranja novca i utaje poreza putem  
digitalne imovine:**

## **Izazovi za fiskalnu transparentnost i bezbjednost države**

**Autor: Ćazim Lisičić**

**Februar 2026. godine**

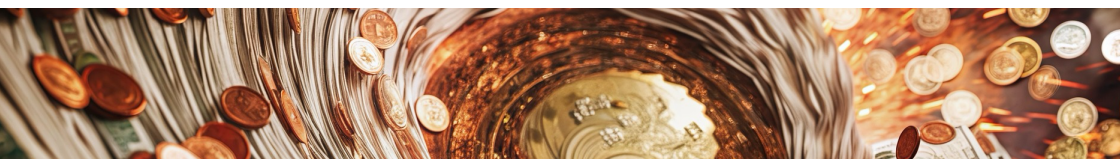
*Ova analiza je izrađena u okviru stipendije koju finansira Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, kao dio programa međunarodnog razvoja, a sprovodi BIRN Crna Gora. Međutim, mišljenja i stavovi izneseni u ovoj analizi odražavaju perspektivu autora i ne predstavljaju nužno zvanične stavove britanske Vlade ili Britanske ambasade Podgorica.*



## Uvod

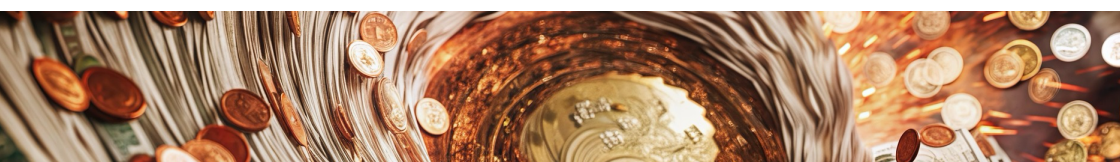
Razvoj digitalnih tehnologija, pojava kriptovaluta i tokena kao novih oblika imovine, umnogme mijenja dosad znan finansijski pejzaž. Zbog toga je neophodno (prije svega za državu), što prije se prilagoditi savremenim finansijskim tokovima, kako bi se izbjegli rizici poput pranja novca i utaje poraza putem digitalne imovine. Pomenuti rizici naročito dolaze do izražaja u zemljama koje manjkaju sa institucionalnim kapacitetima (poput Crne Gore), jer nemaju na pravi način izgrađen regulatorni okvir, što sve otvara prostor za različite vidove manipulacije.

Zakon koji bi regulisao digitalnu imovinu u Crnoj Gori još uvijek ne postoji, pa su transakcije kriptovalutama, pravno gledano, u sivoj zoni. Proces donošenja ovog zakonskog rješenja, iako se o njemu govorilo, kasni, a ovo je jedna od obaveza koje bismo trebali da ispunimo na putu ka članstvu u Evropskoj uniji. Naime, zakon koji bi regulisao digitalnu imovinu morao bi, poput ostalih, da bude u potpunosti usklađen sa evropskom regulativom MiCA (Markets in Crypto-Assets Regulation). Činjenica je da brojne EU države još uvijek nijesu u potpunosti implementirale MiCA, u prvom redu zbog kompleksnosti ove regulative, ali Crna Gora je ranije najavila i usklađivanje i zakonsko rješenje kojim bi se regulisala ova oblast. Međutim, još uvijek smo samo na obećanjima.



Nedostak pravnog okvira otvara prostor za pranje novca, finansiranje nezakonitih aktivnosti, utaju poreza, a institucije nemaju dovoljno mehanizama da prate tokove digitalnog novca. Pored toga, otvara se i pitanje porijekla novca, odnosno transparentnosti vlasništva, s obzirom na to da u trenutnom sistemu funkcioneri nijesu u obavezi da prijave digitalnu imovinu, kao što je to slučaj s drugom vrstom imovine.

U krajnjem, nepostojanje zakonskog okvira dovodi i naš finansijski sistem do slabljenja, a ekonomiju države izloženiju globalnim bezbjednosnim izazovima. Zbog svega toga je donošenje odgovarajućeg zakona i njegovo usklađivanje s EU praksom prvi korak koji Crna Gora mora napraviti što prije, kako bi zaštitila finansijski sistem i ekonomski suverenitet države. Bez adekvatnih alata, mehanizama i metodologije država nije u stanju da prepozna stvarne rizike na terenu i na njih adekvatno reaguje.



## Pravni nedostaci

Kako smo već istakli, Crna Gora ne posjeduju pravni okvir koji bi regulisao digitalnu imovinu, zbog čega su rizici zloupotrebe takve vrste imovine izuzetno veliki. Domaće zakonodavstvo koje se odnosi na poreze ili sprečavanje pranja novca nije prilagođeno savremenim finansijskim tokovima, odnosno digitalnoj imovini.

Crna Gora još uvijek nema sveobuhvatan zakon o digitalnoj imovini. Iako postoje pojedine regulative koje se odnose na poreze, sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, one nijesu prilagođene specifičnostima kriptovaluta i drugih oblika digitalne imovine. Ova pravna praznina otvara prostor za manipulacije i onemogućava efikasan nadzor nad finansijskim tokovima.

U članu 12 **Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica**<sup>1</sup> definisano je oporezivanje kapitalnih dobitaka:

*(1) Porez na dohodak plaća se na prihode iz svih izvora, osim onih koji su izuzeti ovim zakonom.*

*(2) Izvori prihoda iz stava 1 ovog člana čine prihodi ostvareni po osnovu:*

*1) ličnih primanja;*

*2) samostalne djelatnosti, i to od:*

*- osnovne djelatnosti;*

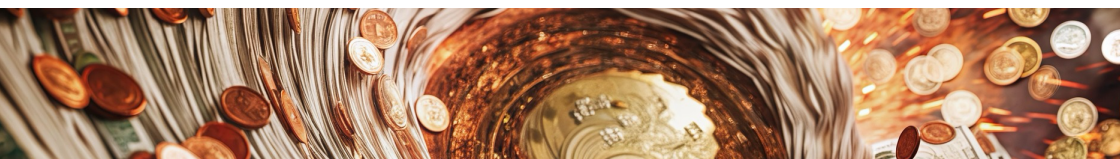
*- povremene samostalne djelatnosti;*

*3) imovine;*

*4) kapitala;*

---

<sup>1</sup> "Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01 od 31.12.2001, 012/02 od 15.03.2002, 037/04 od 04.06.2004, 029/05 od 09.05.2005, 078/06 od 22.12.2006, 004/07 od 24.01.2007, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09 od 25.12.2009, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 014/12 od 07.03.2012, 006/13 od 31.01.2013, 062/13 od 31.12.2013, 060/14 od 31.12.2014, 079/15 od 31.12.2015, 083/16 od 31.12.2016, 067/19 od 11.12.2019, 059/21 od 04.06.2021, 146/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022, 088/24 od 13.09.2024



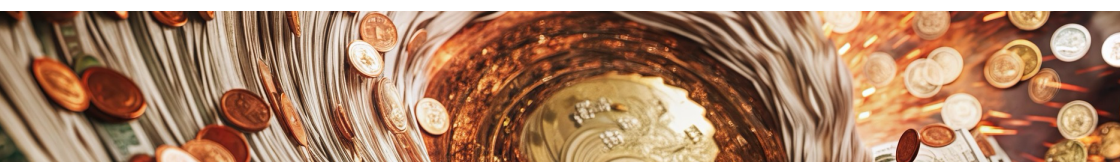
- 5) kapitalnih dobitaka;
  - 6) prihoda od sportske djelatnosti;
  - 7) prihoda od autorskih i srodnih prava, patenta, žiga i prihodi samostalnih stručnjaka u kulturi;
  - 8) primanja koja nijesu zarada (u daljem tekstu: druga primanja);
  - 9) interneta i video igara (gaming);
  - 10) igara na sreću.
- (3) Dohodak predstavlja zbir oporezivih prihoda iz stava 2 ovog člana ostvarenih u poreskom periodu.

U suštini, ovo bi se moglo odnositi i na zaradu ostvarenu trgovinom kriptovalutama, ali se digitalna imovina eksplicitno u zakonu ne pominje, zbog čega poreski organi nemaju mogućnost kontrole i pravno uporište za sprovođenje iste.

Poreska uprava Crne Gore je, na upućeni zahtjev za slobodan pristup informacijama, u tom stilu i odgovorila: *U Crnoj Gori još uvijek ne postoji nacionalni zakonski okvir koji reguliše pitanje digitalne imovine. Oblast trgovine, izdavanja, nadzora nad digitalnom imovinom i pružanja usluga povezanih sa digitalnom imovinom, koje podrazumijeva i kriptovalute, još nije uređena u Crnoj Gori. Stoga Vam ne možemo pružiti tražene odgovore.*

Slična situacija je i sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica.

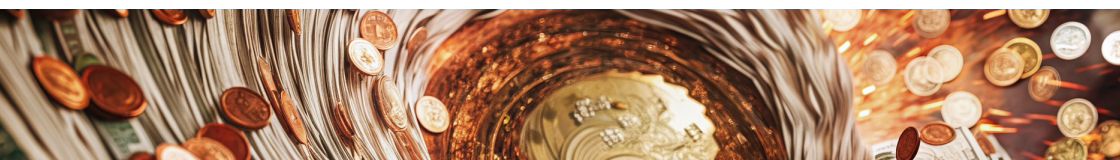
**Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma** propisuje obavezu identifikacije klijenata, izvještavanja o sumnjivim transakcijama i vođenje evidencije, ali samo iz ugla kada je postoje licencirani pružaoci usluga, ili drugi subjekti ako kriptovalute dodju pod njihovu nadležnost (na primjer – bankarski prilivi nakon što je neko prodao



kripto imovinu). Ipak dok god digitalna imovina ostaje u domenu digitalnog svijeta, bilo kakva kontrola faktički ne postoji. To otežava proces kontrole transakcija a nadalje i povećava mogućnosti zloupotrebe.

Transakcije s digitalnom imovinom su van domašaja i Centralne banke Crne Gore, jer ni **Zakon o Centralnoj banci Crne Gore** ne nudi rješenja.

Dakle, domaći zakoni ne prepoznaju na adekvatan način koncept digitalne imovine i kriptovaluta, zbog čega nije neophodno ni prijaviti posjedovanje, zaradu i transakcije istim.

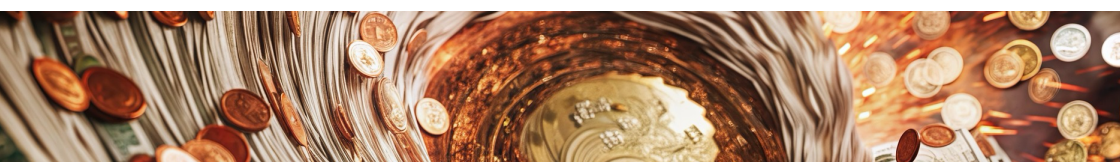


## Digitalna imovina kao alat za pranje novca i utaju poreza

Jedna od najvećih prijetnji koje digitalna imovina nosi sa sobom jeste mogućnost zloupotrebe za ilegalne finansijske aktivnosti. S obzirom na to da se većina transakcija kriptovalutama odvija izvan tradicionalnog bankarskog sistema, zbog čega nema obaveze klasičnog izvještavanja, prostor za sprovođenje sumnjivih radnji je veliki. Naročito je to slučaj u sistemima kakav je crnogorski, koji ni formalno nije pripremljen za ovakve situacije. Zbog toga je, čini se, pred nadležnim institucijama u našoj državi mnogo posla, kako bismo mogli da idemo u stopu sa savremenim finansijskim tokovima i promjenama. To bi značilo i da budemo prilagođeni onome što propisuje EU, čija članica kanimo da postanemo.

Transakcije kriptovalutama po svojoj prirodi su decentralizovane, što znači da ne postoji centralna tačka kroz koju transakcije moraju da prođu i koja može prikupljati podatke o transakcijama. Sistem je dizajniran tako da je moguće vidjeti samo transakcije ali ne i ko je pošiljalac i primalac.

Ovakav vid prenošenja kapitala je pogodan za finansiranje kriminalnih radnji i terorizma a u duhu trenutne globalne situacije i za zaobilaženje sankcija. Istina, postoje berze na svjetskom nivou koje posjeduju ove informacije, ali to ne sprečava pojedince da direktno izvršavaju transakcije. Štaviše, zbog hakerskih napada često se izbjegava korišćenje berzi kako bi se sačuvala digitalna imovina. Nedostatak

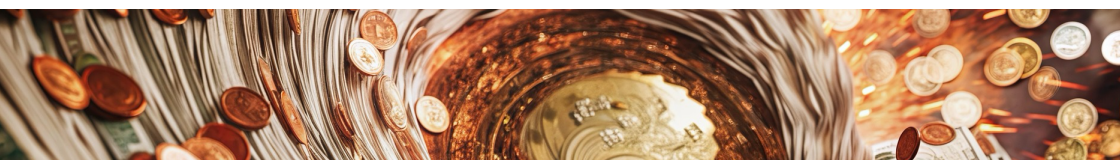


ovakvog sistema za pojedinca je što je ta imovina nezaštićena i neosigurana, jer je izuzetno teško dokazati ko je vlasnik, u kojoj mjeri, broju.

Kad je u pitanju Crna Gora, podsjetićemo na izjavu Ministarstva finansija iz avgusta 2023. u kojoj su naveli da je transakcija kriptovalutama u Crnoj Gori nelegalna. Međutim, pitanje koje se postavlja je kako nešto što zakonom nije definisano može biti nelegalno. Dodatno, situacija s digitalnom imovinom u Crnoj Gori, dvije godine nakon ove izjave, gotovo je nepromijenjena.

U tekstu “Kriptovalute u nejakom bezbjednosnom sistemu – recept za katastrofu”, autorke Ane Nives Radović navodi se sljedeće: *„Ukoliko se promet kriptovaluta omogući u sistemima u kojima postoje propusti u bezbjednosnom sektoru i smanjeni kapaciteti za omogućavanje finansijskog nadzora, ovaj oblik imovine postaje značajna prijetnja nacionalnoj bezbjednost, posebno u oblastima pranja novca i finansiranja ilegalnih aktivnosti. Anonimnost koju nude omogućava kriminalcima da prebacuju nezakonita sredstva preko granica gotovo bez traga, a upravo takva lakoća transfera omogućava globalno pranje novca. Kriptovalute zaobilaze tradicionalne finansijske institucije koje moraju da se pridržavaju propisa o sprečavanju pranja novca (AML).“*

Kriptovalute, kako smo ranije naveli, pomažu i kod izbjegavanja sankcija. Na primjeru sankcija uvedenih Rusiji: Mnoge finansijske institucije su prekinule saradnju sa bankarskim institucijama u Rusiji, ali trgovina kriptovalutama onogućava zaobilaženje ovih zabrana, čime se, između ostalog, krše i nacionalni interesi.



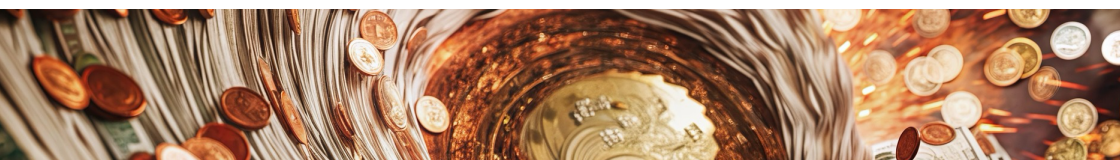
## Praktično iskustvo i zapažanja iz knjigovodstvene prakse

Iako se tema digitalne imovine sve češće pojavljuje u stručnim i javnim raspravama, iz ličnog iskustva knjigovođe sa brojnim inostranim klijentima, do sada nijesam imao priliku da knjižim transakcije vezane za kriptovalute ili drugu digitalnu imovinu. Ipak, tokom komunikacije sa klijentima primijetio sam porast interesovanja za ovu vrstu investicija.

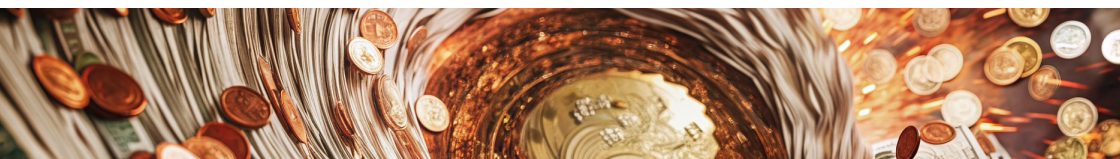
Na pitanja klijenata o mogućnostima knjiženja digitalne imovine i poreskom tretmanu iste, neophodno je bilo da ukažem na činjenicu da digitalna imovina trenutno nije regulisana Zakonom o računovodstvu, niti drugim relevantnim zakonima u Crnoj Gori. Ovo ostavlja prostor za pravnu nesigurnost, kako za knjigovođe i poreske savjetnike, tako i za same investitore.

Takođe, zanimljivo je da su neki klijenti navodili da su interesovanje za kriptovalute razvili nakon što su u medijima pročitali da je u Tivtu postojao tzv. kriptomat odnosno uređaj za kupovinu i prodaju kriptovaluta. Ovaj slučaj pokazuje kako medijska prisutnost i lokalna dostupnost tehnologije mogu podstaći interesovanje građana, čak i u uslovima neregulisanog tržišta.

Iz ovog iskustva zaključujemo da se dodatno potvrđuje važnost uspostavljanja jasnog regulatornog okvira, kako bi se obezbijedila fiskalna transparentnost ali i zaštita svih učesnika na tržištu. Tome, na šta ukazuje i situacija na terenu, treba pristupiti temeljno što naravno ne znači i odlaganje i



odugovlačenje ovoga procesa. Crna Gora treba i mora ići u korak s vremenom i modernim praksama, kako kad je u pitanju digitalna imovina, tako i kad su u pitanju sve druge oblasti.



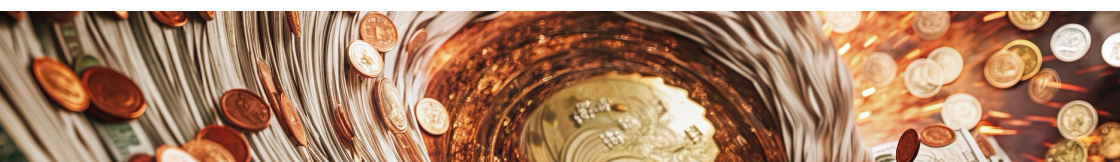
## EU regulativa

Evropska unija je 2023. godine usvojila **MiCA regulativu (Markets in Crypto-Assets Regulation)**, koja je na snagu stupila 31. decembra 2024. godine, a određeni djelovi regulative su počeli s primjenom 29. i 30. juna 2024. Ova regulativa povezana je sa regulativom o zahtjevima regulatornog kapitala, koja se primjenjuje u Crnoj Gori kroz Odluku o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, koju je usvojila CBCG.

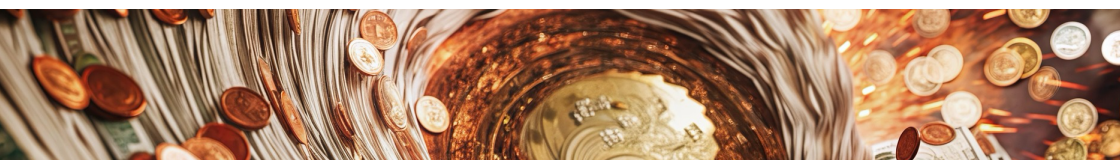
MiCA regulativa ima za cilj da postavi jednaka pravila za nuđenje stanovništvu i za uvođenje u sisteme trgovanja i sisteme berze platforme za trgovinu kriptovalutama. Ova regulativa donosi jasna pravila o transparentnosti i objelodanjivanju usluga koje se tiču digitalne imovine: zahtjeva za odobravanje i nadzor pružaca usluga vezanih za digitalnu imovinu, zahtjeva za zaštitu držaoca digitalne imovine, zaštitu klijenata pružaoca digitalnih usluga i mjera za očuvanje integriteta tržišta digitalne imovine.

Ipak, brojne članice EU nijesu u potpunosti spremne da sprovedu regulativu, zbog kompleksnosti sistema i zbog izuzeća koje predviđa ova regulativa.

Takođe, Evropska agencija je izdala vodič za klasifikaciju digitalne imovine kao finansijskih instrumenata, čime digitalna imovina postaje dio svakodnevnih finansijskih aktivnosti jedne države.



Glavna stvar koju donosi MiCA je da se digitalna imovina uvrsti u finansijski sistem, pa kreditne institucije mogu da nude finansijske instrumente koji su djelimično ili u potpunosti i digitalna imovina. Međutim, da bi ti instrumenti bili atraktivni i da bi zavrijedili pažnju građana, mora se uspostaviti jasan sistem koji definiše ovu imovinu.

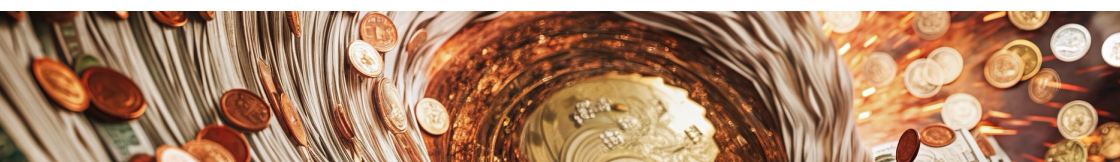


## Fiskalna transparentnost i nacionalna bezbjednost

Nepostojanje pravnog regulisanja digitalne imovine ima negativan uticaj na fiskalnu politiku Crne Gore, jer se na taj način umanjuju prihodi od poreza, čime se šteti razvoju društva i potencijalnim investicijama.

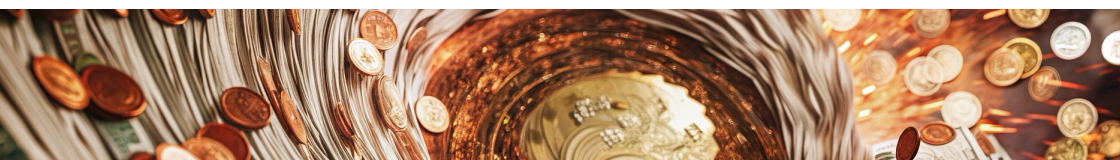
Kako navodi, Radović: *Ova svojstva kriptovaluta sajberkriminalci i članovi kriminalnih grupa koriste za finansiranje ilegalnih aktivnosti, uključujući trgovinu drogom (Foley, Karlsen, & Putniš, 2019), sajber napade, pa čak i terorističke operacije, jer je praćenje tokova novca u ovakvim okolnostima, posebno u malim sistemima sa nedovoljnim institucionalnim nadzorom praktično nemoguće. Zagovornici kriptovaluta u političkim strukturama nerijetko to čine i da bi uz pomoć njih obezbijedili neevidentirane političke donacije, ugrožavajući na taj način demokratski integritet i stavljajući druge političke subjekte u neravnopravan položaj. Transakcije u kriptovalutama omogućavaju strano miješanje u domaće političke kampanje putem koncepta "dark money" koji uključuje finansijska sredstva čiji izvor nije transparentan ili je teško uočljiv.*

Osim toga, ta netransparentnost dovodi do toga da poreska uprava i CBCG nemaju uvid u transakcije, te imovina stečena krivičnim djelima može bez smetnji da uđe i izađe iz države. Ovo ruši stabilnost i povjerenje u finansijski sistem, te naša država postaje atraktivna lokacija za OKG, a ne za strane investitore. Ovakva situacija takođe sprečava sudske i



policijske organe da uspostave jasne procedure i sprovode istražne radnje.

Time se, naravno, pravi nestabilno finansijsko tržište, što usporava razvoj i posljedica toga može biti da se Crna Gora ne može nositi sa konkurentošću unutrašnjeg tržišta EU.



## Zaključak

Na osnovu svega navedenog, prvi korak koji bi Crna Gora trebala da napravi jeste unapređivanje zakonodavnog okvira i uvođenje digitalne imovine u isti, jer situacija kakva je sad dovodi do nestabilnosti i konfuzije u finansijskom sistemu.

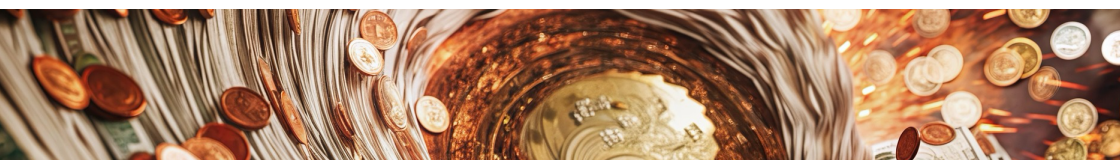
Osim toga, to za direktnu posljedicu ima umanjene prihode od poreza.

Paralelno sa tim Crna Gora mora i da vodi računa o usklađivanju sa praksom Evropske unije, kako bismo prvo ispunili sve obaveze u procesu integracije a onda i bili sposobni da se nosimo s konkurentnošću unutrašnjeg tržišta, čime ispunjavamo jedan od tri Kopenhagenska kriterijuma.

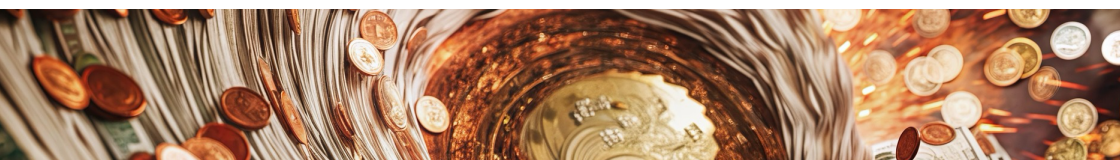
Takođe, nije dovoljno da samo usvojimo MiCA regulativu, već je nužno da stvorimo uslove za njenu adekvatnu i efikasnu primjenu, kroz unapređenje postojećeg kadra i povećanje administrativnih kapaciteta.

Samo na taj način možemo postati otporniji na potencijalne rizike koje sa sobom nosi digitalna imovina.

Digitalna imovina i tehnološka dostignuća su daleko iznad postojećeg pravnog sistema Crne Gore, stoga moramo konstantno da održavamo interdisciplinarni pristup u istraživanju razvoja digitalne imovine, kako bi se na što bolji i efikasniji način osiguralo da pravni sistem ne zaostaje puno za faktičkom situacijom u društvu.



Tek kad sprovedemo ove korake, možemo računati na smanjenje rizika od pranja novca i finansiranja kriminaliteta i terorizma putem digitalne imovine. Time bismo podigli nivo fiskalne transparentnosti i ojačali institucije, što je jedan od imperativa u procesu integracije u EU.



## Literatura:

- Zakon o Centralnoj banci Crne Gore
- Zakon o kreditnim institucijama
- Zakon o sanaciji kreditnih institucija
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica
- Zakon o porezu na dodatu vrijednost
- Odluka o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija
- <https://www.standard.co.me/ekonomija/kriptovalute-u-nejakom-bezbjednosnom-sistemu-recept-za-katastrofu>
- <https://bankar.me/zasto-je-trgovina-kriptovalutama-u-crnoj-gori-nelegalna/>
- <https://investitor.me/2021/09/02/transakcije-digitalne-imovine-mogu-da-se-prate-i-to-ce-postati-obaveza-za-sve-korisnike/>
- <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/european-crypto-assets-regulation-mica.html>
- <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj/eng>

